LĒMUMI

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS (ES) 2023/852

(2023. gada 19. aprīlis),

ar ko Lēmumu (ES) 2015/1814 groza attiecībā uz kvotu skaitu, kurš līdz 2030. gadam jāieskaita Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezervē

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ([1]),

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ([2]),

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ([3]),

tā kā:

(1) Parīzes nolīgums ([4]), kas pieņemts 2015. gada 12. decembrī saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*) ("Parīzes nolīgums"), stājās spēkā 2016. gada 4. novembrī. Parīzes nolīguma puses ir vienojušās ierobežot globālo vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2 °C atzīmes salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni un tiekties temperatūras kāpumu iegrožot līdz 1,5 °C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni. Minētā apņemšanās tika pastiprināta, 2021. gada 13. novembrī saskaņā ar *UNFCCC* pieņemot Glāzgovas klimata paktu, kurā *UNFCCC* Pušu konference, kas vienlaikus ir Parīzes nolīguma Pušu sanāksme, atzīst, ka temperatūrai pieaugot par 1,5 °C salīdzinājumā ar 2 °C, klimata pārmaiņu ietekme būs daudz mazāka, un apņemas turpināt centienus iegrožot temperatūras kāpumu līdz 1,5 °C.

(2) Nepieciešamība steidzami nodrošināt, lai savu aktualitāti nezaudētu Parīzes nolīgumā noteiktais 1,5 °C mērķis, ir kļuvusi vēl nozīmīgāka, ņemot vērā Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes sesto izvērtējuma ziņojumu, kurā konstatēts, ka globālo sasilšanu līdz 1,5 °C atzīmei var ierobežot tikai tādā gadījumā, ja šajā desmitgadē nekavējoties tiek veikta stingra un pastāvīga globālo siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana.

(3) Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumā "Eiropas zaļais kurss" ("Eiropas zaļais kurss") galvenā uzmanība ir veltīta tam, kā risināt ar klimatu un vidi saistītas problēmas un sasniegt Parīzes nolīguma mērķus.

(4) Eiropas zaļajā kursā ir iestrādāts vispusīgs savstarpēji veicinošu pasākumu un iniciatīvu kopums, kurš paredzēts, lai līdz 2050. gadam Savienībā panāktu klimatneitralitāti, un tajā ir izklāstīta jauna izaugsmes stratēģija, ar ko Savienību ir iecerēts pārveidot par taisnīgu un pārtikušu sabiedrību ar mūsdienīgu, resursu ziņā efektīvu un konkurētspējīgu tautsaimniecību, kurā ekonomikas izaugsme būtu atsaistīta no resursu patēriņa. Tā mērķis ir arī aizsargāt, saglabāt un stiprināt Savienības dabas kapitālu un aizsargāt iedzīvotāju veselību un labklājību no riska faktoriem un ietekmes, kas saistīti ar vidi. Tomēr šāds pārkārtošanās process ietver dzimumu līdztiesības aspektus,

([1]) OV C 152, 6.4.2022., 175. lpp.
([2]) OV C 301, 5.8.2022., 116. lpp.
([3]) Eiropas Parlamenta 2023. gada 14. marta nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2023. gada 28. marta lēmums.
([4]) OV L 282, 19.10.2016., 4. lpp.

kā arī īpašu ietekmi uz dažām nelabvēlīgākā situācijā esošām un neaizsargātām grupām, piemēram, vecākiem cilvēkiem, personām ar invaliditāti, personām, kas pieder pie rasu vai etniskās minoritātes, kā arī personām un mājsaimniecībām ar zemiem un vidēji zemiem ienākumiem. Turklāt tā dažiem reģioniem ir problemātiskāka, jo īpaši strukturāli nelabvēlīgākā situācijā esošiem perifēriem reģioniem, kā arī salām. Tāpēc jānodrošina, ka pārkārtošanās ir taisnīga un iekļaujoša un lai neviens nebūtu atstāts novārtā.

(5) Nepieciešamība īstenot Eiropas zaļo kursu un tā īstenošanas vērtība ir tikai pieaugusi saistībā ar Covid-19 pandēmiju, kas ir ļoti nelabvēlīgi ietekmējusi Savienības iedzīvotāju veselību, dzīves un darba apstākļus un labklājību. Minētā ietekme ir parādījusi, ka mūsu sabiedrībai un tautsaimniecībai ir jākļūst noturīgākai pret ārējiem satricinājumiem un jārīkojas savlaicīgi, lai ārēju satricinājumu ietekmi nepieļautu vai mazinātu, turklāt tas ir jādara taisnīgi un nodrošinot, lai neviens nebūtu atstāts novārtā, arī tie, kuriem draud enerģētiskā nabadzība. Eiropas iedzīvotāji joprojām pauž stingru pārliecību, ka tas jo īpaši attiecas uz klimata pārmaiņām.

(6) Atjauninātajā nacionāli noteiktajā devumā, kas *UNFCCC* sekretariātam tika iesniegts 2020. gada 17. decembrī, Savienība ir apņēmusies visas tautsaimniecības mērogā panākt, ka līdz 2030. gadam siltumnīcefekta gāzu neto emisijas vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni.

(7) Pieņemot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1119 ([5]), Savienība ir tiesību aktos noteikusi mērķi ne vēlāk kā līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti visas tautsaimniecības mērogā un mērķi pēc tam panākt negatīvu emisiju bilanci. Minētā regula arī ietver saistošu Savienības mērķrādītāju līdz 2030. gadam panākt savā teritorijā siltumnīcefekta gāzu neto emisiju apjoma (emisiju apjoms, no kura atskaitīts piesaistes apjoms) samazināšanos vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni, un tajā noteikts, ka Komisijai turpmāk jācenšas saskaņot visus pasākumu projektus vai leģislatīvo aktu priekšlikumus, tostarp budžeta priekšlikumus, ar minētās regulas mērķiem, un ka neatbilstības gadījumā Komisijai ir jāizklāsta šādas neatbilstības iemesli minētajiem priekšlikumiem pievienotajos ietekmes novērtējumos.

(8) Visām ekonomikas nozarēm ir jāsniedz savs ieguldījums, lai panāktu ar Regulu (ES) 2021/1119 noteikto emisijas apjoma samazināšanos. Tāpēc ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK ([6]) izveidotās ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ES *ETS*) vērienīgās ieceres būtu jāsaskaņo ar apņemšanos līdz 2030. gadam panākt siltumnīcefekta gāzu neto emisijas samazinājumu visas tautsaimniecības mērogā, ar Savienības mērķi ne vēlāk kā līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti un ar mērķi pēc tam panākt negatīvu emisiju bilanci, kā noteikts Regulā (ES) 2021/1119.

(9) Lai novērstu strukturālu nelīdzsvarotību starp kvotu piedāvājumu un pieprasījumu tirgū, ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu (ES) 2015/1814 ([7]) 2018. gadā ir izveidota tirgus stabilitātes rezerve ("rezerve"), kas darbojas kopš 2019. gada. Neskarot turpmāku rezerves pārskatīšanu saistībā ar Direktīvas 2003/87/EK un Lēmuma (ES) 2015/1814 vispārējo pārskatīšanu 2023. gadā, Komisijai būtu pastāvīgi jāuzrauga rezerves darbība un jānodrošina, ka tā aizvien atbilst tās izveidošanas mērķim nākotnē iespējamu neparedzamu ārēju satricinājumu gadījumā. Stabila un uz nākotni vērsta rezerve ir būtiska, lai garantētu ES *ETS* integritāti un to efektīvi vadītu, nodrošinot, ka šī sistēma kā politikas instruments palīdz ne vēlāk kā līdz 2050. gadam sasniegt Savienības klimatneitralitātes mērķi un mērķi pēc tam panākt negatīvu emisiju bilanci, kā noteikts Regulā (ES) 2021/1119.

(10) Rezerve darbojas, veicot korekcijas ik gadu izsolāmo kvotu apjomā. Lai situācija arī turpmāk būtu pēc iespējas prognozējamāka, ar Lēmumu (ES) 2015/1814 tika paredzēti skaidri noteikumi par kvotu ieskaitīšanu rezervē un atbrīvošanu no tās.

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts") (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

([6]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

([7]) Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2015/1814 (2015. gada 6. oktobris) par Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezerves izveidi un darbību un ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK (OV L 264, 9.10.2015., 1. lpp.).

(11) Lēmumā (ES) 2015/1814 ir noteikts – ja apritē esošo kvotu kopskaits pārsniedz nosprausto augšējo robežvērtību, tad kvotu skaitu, kas atbilst konkrētam procentuālajam daudzumam no minētā kvotu kopskaita, atskaita no izsolāmo kvotu apjoma un ieskaita rezervē. Savukārt, ja apritē esošo kvotu kopskaits noslīd zem nospraustās apakšējās robežvērtības, tad kvotu skaitu no rezerves atbrīvo un ieskaita dalībvalstu izsolāmo kvotu apjomā.

(12) Lēmums (ES) 2015/1814 ir grozīts ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/410 ([8]), no 12 % līdz 24 % divkāršojot procentu likmi, pēc kuras nosaka, cik daudz kvotu periodā līdz 2023. gada 31. decembrim katru gadu ir jāieskaita rezervē nolūkā raidīt ticamu investīciju signālu, lai izmaksu ziņā efektīvi panāktu CO_2 emisiju apjoma samazināšanos. Minētais grozījums ir pieņemts saistībā ar iepriekšējo Savienības mērķrādītāju klimata jomā līdz 2030. gadam visas tautsaimniecības mērogā panākt siltumnīcefekta gāzu emisiju apjoma samazināšanos par vismaz 40 % salīdzinājumā ar attiecīgo 1990. gada līmeni.

(13) Saskaņā ar Lēmumu (ES) 2015/1814 trīs gadus pēc rezerves darbības sākuma Komisijai, pamatojoties uz pienācīgu Eiropas oglekļa tirgus darbības analīzi, bija jāveic rezerves pirmā pārskatīšana un attiecīgā gadījumā jāiesniedz priekšlikums Eiropas Parlamentam un Padomei.

(14) Rezerves pārskatīšanā, kas veikta saskaņā ar Lēmumu (ES) 2015/1814, Komisija pievērsa īpašu uzmanību procentu likmei, pēc kuras nosaka, cik daudz kvotu ir jāieskaita rezervē, kā arī apritē esošo kvotu kopskaita skaitliskās izteiksmes robežvērtībai un tam, cik daudz kvotu no rezerves ir jāatbrīvo.

(15) Analīze, kas veikta saistībā ar Komisijas īstenoto rezerves pārskatīšanu, un paredzamās ar oglekļa tirgu saistītās norises liecina, ka 12 % likme apritē esošo kvotu kopskaitam – pēc kuras nosaka, cik daudz kvotu pēc 2023. gada katru gadu ir jāieskaita rezervē, – ir nepietiekama, lai nepieļautu, ka ES *ETS* būtiski palielinās kvotu pārpalikums. Likmes saglabāšanai 24 % apmērā šajā lēmumā nebūtu jāskar turpmāk iespējamas rezerves pārskatīšanas, tostarp turpmāku procentu likmes pārskatīšanu, pēc kuras nosaka, cik daudz kvotu ir jāieskaita rezervē Direktīvas 2003/87/EK un Lēmuma (ES) 2015/1814 vispārējā pārskatīšanā 2023. gadā.

(16) Ņemot vērā to, ka šī lēmuma mērķi, proti, turpmāk izmantot pašreizējos rezerves parametrus, kas noteikti saskaņā ar Direktīvu (ES) 2018/410, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet darbības mēroga un iedarbības dēļ minēto mērķi var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā lēmumā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.

(17) Tāpēc Lēmums (ES) 2015/1814 būtu attiecīgi jāgroza,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Grozījums Lēmumā (ES) 2015/1814

Lēmuma (ES) 2015/1814 1. panta 5. punkta pirmās daļas pēdējo teikumu aizstāj ar šādu:

"Atkāpjoties no šīs daļas pirmā un otrā teikuma, minētajos teikumos norādītos procentuālos lielumus un 100 miljonus kvotu līdz 2030. gada 31. decembrim divkāršo."

([8]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/410 (2018. gada 14. marts), ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, lai sekmētu emisiju izmaksefektīvu samazināšanu un investīcijas mazoglekļa risinājumos, un Lēmumu (ES) 2015/1814 (OV L 76, 19.3.2018., 3. lpp.).

2. pants

Stāšanās spēkā

Šis lēmums stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Strasbūrā, 2023. gada 19. aprīlī

Eiropas Parlamenta vārdā –	*Padomes vārdā –*
priekšsēdētāja	*priekšsēdētāja*
R. METSOLA	J. ROSWALL